

פרשת

וארא

שנה ב'

גליון מס' 53

גברי תורת משה

שיחות ודרשות של זקנינו

מורינו הגה"צ

רבי משה הלוי טורק זצוק"ל

שנמסרו לתלמידי תשב"ר

על פרשת השבוע

העלון יו"ל לאור בקשתו הרבה של מו"ז זצוק"ל הכ"מ
אשר ביקש ואף כתב זאת בצוואתו הק'
וז"ל "ורק בעיקר לחזק בעניני חינוך"

ניתן להשיג את העלון מידי שבוע מיום ה' בערב
אצל המו"ל משפחת בלוי רחוב ברטנורא 9 ב"ב

בבקשה אנא תרמו בעין יפה להוצאות הדפסת העלון
והנציחו את יקירכם בטל' המכון.

לקבלת העלון מידי שבוע במייל וכן להארות והערות יש לשלוח למייל למכון

כמו כן ניתן להוריד את העלון מידי שבוע
מהאתר של דרשו www.dirshu.co.il
ומהאתר של בינינו beinenu.com

מכון "זכרו תורת משה"

ברטנורא 9 בני ברק 03-6186876

6186876@gmail.com

שכתוב: הב' מ. בלוי ני"ו הקלדה: הר' י. בלוי שליט"א
הגהה ועריכה: הרה"ג ר' ש. א. בלוי שליט"א
עימוד וגרפיקה: הר' ד. בלוי שליט"א

© כל הזכויות שמורות

"זבל המרבה לספר ביציאת מצרים

הרי זה משובח"

לקראת התחלת לימוד ספר שמות בשעטו"מ היה מעורר סבנו זצוק"ל מידי שנה כי רצוי שכל הורה ומחנך יקדים ללמוד היטב את הפרשיות הבעל"ט, שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, וס"פ משפטים. יחד עם המדרשים על גלות וסיפור יציאת מצרים, ואף לשוחח על כך עם הילדים בשולחן שבת ובפרט בלילות שב"ק הארוכים של החורף, פשוט לספר את סיפור יציאת מצרים כפי שמובא בתלמוד ובמדרשים, והסביר בזאת סבנו זצוק"ל כי הרי בעז"ה נזכה להסב בליל הסדר שזהו מיסודות אמונתנו ושרשיה, ואבות רבים מתקשים לקיים מצווה זו בשלימות כי ימי ערב חג הפסח לחוצים ודחוקים מאין פנות אל המנוחה לעיין ולהתבונן, ואין ספק שהכנה זו היא הטובה והמועילה ביותר כדי לקיים את המצוה בשעתה בשלימות, ובזכות זה הילדים יתעוררו מעצמם בליל הסדר ויזכרו במה שלמדו במשך החורף ותפתח שיחה ערה חיה ותוססת, "כדי שלא ישנו התינוקות"

(סבנו זצוק"ל שלח את תוכן מכתב זה לעיתונות החרדית בכדי שיפרסמו זאת לרבים)

[כמו"כ סבנו זצוק"ל היה מזכיר רבות כי זכה לשמוע מפני מרן המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל שהיה מזכיר את ענין יציאת מצרים כמעט בכל שיחה במשך כל השנה]

כפי צוואת סבנו זצוק"ל כדאי ורצוי לפרסם דברים כעין אלו למען שיזכו הורים ומחנכים להתכונן ולהכין היטב את הילדים לקראת ימי הפסח הבעל"ט ויזכו להרבות בזה הרבה כבוד שמים.

בברכה שנוכה לאכול עוד השנה מן הפסחים ומן הזבחים

המו"ל מכון "זכרו תורת משה"

זכרו תורת משה
וארא תשס"ב

באיזה מהשנים השתעבדו
בני ישראל במצרים

"ואלה שמות בני לוי לתלדתם
גרשון וקהת ומררי ושני
חיי לוי שבע ושלשים ומאת שנה"
מביא רש"י פירוש מדברי חז"ל
למה נמנו שנותיו של לוי, להודיע
כמה ימי השעבוד, שכל זמן שאחד
מן השבטים קיים, לא היה שעבוד,
שנאמר וימת יוסף וכל אחיו
ואח"כ ויקם מלך חדש, ולוי האריך
ימים על כולם.

"ובני קהת עמרם ויצהר וחברון
ועזיאל ושני חיי קהת שלש
ושלשים ומאת שנה" מביא רש"י
פירוש מדברי חז"ל מחשבון זה
אנו למדים על מושב בני ישראל
ארבע מאות שנה שאמר הכתוב,
שלא בארץ מצרים לבדה היו, אלא
מיום שנולד יצחק, שהרי קהת
מיורדי מצרים היה, חשוב כל
שנותיו ושנות עמרם ושמונים של
משה, לא תמצאם ד' מאות שנה,

והרבה שנים נבלעים לבנים בשני
האבות.

כידוע נאמר לאברהם אבינו
"ועבדום וענו אותם
ארבע מאות שנה" והקב"ה ברוב
רחמיו קיצר את גלות מצרים
ל'רדו', מאתיים ועשר כי הקב"ה
לקח בחשבון את הצדקות של
אבותינו אברהם יצחק ויעקב
שהתנהגו בחייהם כמו גרים,
אבותינו אברהם יצחק ויעקב
תמיד כתוב עליהם "ויגר" הם היו
מתנהגים בדירתם כמו גרים ולכן
קיצר הקב"ה את גלות בניהם
ל'רדו', ומובא בספרים שגם את
המאתיים ועשר שנים קיצר
הקב"ה והגלות המרה קושי
השיעבוד היה שמונים ושש שנה,
כמו שהבאנו מרש"י שמאז
שיעקב בא למצרים ועד אחרי
שנפטר האחרון שבשבטים לוי לא
השתעבדו בני ישראל למצרים,
אבל השיא של השיעבוד היה
אחרי שמושה רבינו בא בפעם

הראשונה לפרעה, כמבואר בסוף פרשת שמות, אמנם משה רבינו בצעירותו בהיותו בארמון של המלך ונתנו לו משרה גדולה, פעל משה רבינו אצל פרעה שיום אחד בשבוע שלא יעבדו, ובחר משה רבינו את יום השבת, והמדרש מספר שמשה כתב להם גיליונות מבראשית עד ויחי ועם זה התעסקו בני ישראל בשבתות, ועל ידי זה החזיקו מעמד להישאר עם קדוש, אבל כאשר אח"כ בשיעבוד האחרון שהכביד העבודה וגם עבדו בשבתות ואז ירדו בני ישראל פלאים עד ממש שאילו לא הוציא הקב"ה אותם מיד היו נשקעים ח"ו בני שערי טומאה, חלילה שלא יכולים לצאת ממנו.

התקן עצמך בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין

מסופר על עשיר גדול שהגיע פעם לבית רבינו החפץ חיים והוא ראה את הריצפה והבחין שלא רק שאין שם בלטות

אלא בחדר של החפץ חיים לא היה אפילו קרשים על הארץ, כמו שהיה נהוג אצל עניי ישראל שהארץ היתה מרופדת עם קרשים וזה גם לא היה בבית של החפץ חיים רק אדמה ממש זה היה הריצפה, נורא ואיום, והוא ראה גם כן שהריהוט בבית היה מאוד מאוד דל, שאל העשיר הזה את החפץ חיים "כך חי הגדול של ישראל רבם של ישראל" בצורה כזאת גר החפץ חיים? שאל אותו החפץ חיים כמה זמן אתה פה אורח בראדין? ענה העשיר זמן קצר, שאל אותו החפץ חיים ואיפה עכשיו אתה מתגורר? ענה העשיר באיזה מלון, (אתם יכולים לתאר לעצמכם איזה מלונות כבר היו שמה בראדין) שאל אותו החפץ חיים מה יש לך שמה במלון? ענה העשיר יש לי שמה חדר קטן, שאל אותו החפץ חיים איך מתאים לעשיר כמוך לגור בחדר קטן? ענה העשיר באמת

כאן יש לי רק חדר אחד כי אני רק אורח, אמר לו החפץ חיים פה אני גם כן רק אורח, הדירה שלי הוא בעולם האמת.

ללכת בדרכי האבות

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בק"ל שדי' ושמי ה' לא נודעתי להם" אומר רש"י "וארא" מילה אחת אל "האבות" דברי רש"י מאד זקוקים להסבר, רבינו רש"י שקיצר את פירושו ארבע פעמים, לפעמים מוצאים בסוגריים (רש"י ישן) מה זה רש"י ישן? רש"י קיצר וקיצר את פירושו, ואת הקודם הוא שרף, ומה שנשאר איזה עמוד קטן ולזה קוראים רש"י הקטן, פלאי פלאים מה רוצה רש"י לומר עם המילה הזאת "האבות" איזה יהודי לא יודע שאברהם יצחק ויעקב היו האבות שלנו? נראה לפרש שרש"י התכוון להסביר מה היה טענה על משה רבנו שאמר "ומאז

באתי אל פרעה לדבר אל העם והצל לא הצלת את עמך" אדם שלא קיבל דברים מאדם גדול יש עליו טענה אם הוא אמר דבר שלא ראוי להגיד אותו אבל הטענה היא לא כל כך גדולה בגלל שאין לו קבלה מאדם גדול, אבל בן שמתחנך אצל הורים גדולים ולא מתפעל ולומד מהם זו טענה נוראה, וממילא משה רבנו שהיה הממשיך של האבות אברהם יצחק יעקב לוי עמרם משה, בוודאי ידע איך שהתנהגו האבות, וא"כ איך משה לא למד מהם שלא יערער אחרי הקב"ה.

מדוע סירב משה רבינו ללכת בשליחותו של הקב"ה

כאשר הקב"ה רצה לשלוח את משה רבינו לגאול את עם ישראל מהצרות הגדולות במצרים, משה רבינו סירב במשך שבע ימים, שבע ימים עומד הבורא עולם ומשדל את משה רבינו, בתחילה משה רבינו מנסה

לטעון כמו שכתוב בפרשת שמות
 "ויאמר משה אל האלוקים מי
 אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא
 את בני ישראל ממצרים" ואם
 לדבר לפני פרעה הרשע צריך
 להיות פה זכויות וכבוד לשליח, או
 זכויות לעם ישראל שבשבילם
 השליחות ומשה רבנו טוען אני לא
 ראוי, ולעם ישראל אין להם
 מספיק זכויות, והקב"ה עונה
 למשה על כל טענה וטענה, הקב"ה
 אומר למשה לפי דעתך אתה
 מרגיש שאתה לא מספיק מכובד
 אבל אני שולח אותך.

זכורני שבהיותי אברך צעיר שלח
 אותי פעם הרב מבריסק
 זצוק"ל לאחד הרבנים החשובים
 שכמדוני היה ראש בית הדין
 בירושלים, באתי אליו לבית הדין
 ואמרתיו לו שאני שליח של הרב
 מבריסק, הרב הזה היה עם זקן לבן
 ואני הייתי אדם צעיר כמה שנים
 אחרי החתונה והרב קפץ מהמקום
 שלו ועמד לפני, כ"כ נבהלתי

והתביישתי, הקב"ה אומר למשה
 רבנו אתה בא לפרעה בשליחותי
 אפילו שאתה מרגיש שאינך חשוב
 אבל אני הוא המשלח, ומה
 שטענת בטענה השניה איזה
 זכויות יש לבני ישראל באמת
 עכשיו אין להם זכות אבל חמישים
 יום אחרי שיצאו ממצרים יעמדו
 לפני הר סיני ויקבלו את התורה,
 זאת אומרת שבעתיד הם ראויים,
 וכך הקב"ה ענה על טענה אחרי
 טענה של משה רבנו עד שביום
 השביעי אומר משה רבינו שלח נא
 ביד תשלח, משה רבינו אינו רוצה
 לפגוע באחיו הגדול שהיה הנביא
 במצרים כמו שכתוב בנביא
 יחזקאל "ואמר אלהם איש שקוצי
 עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל
 תטמאו אני ה' אלוקיכם" אומר
 רש"י שם אהרן ניבא להם נבואה זו
 קודם שנגלה הקב"ה על משה
 בסנה וזהו שנאמר לעלי "הנגלה
 נגליתי אל בית אביך בהיותם
 במצרים" וגו' וגם מובא בחז"ל

שנתנבא אהרן שמונים שנה במצרים לפני משה, משה רבינו טוען שהוא אינו רוצה לפגוע באחיו הגדול כאן אמר לו הקב"ה אני רואה שזאת היא טענה אמיתית שאתה לא רוצה להיות השליח שמא תפגע בכבודו של אחיך, אמר הקב"ה למשה אתה לא מכיר את אחיך אהרן, לא רק שהוא לא יקנא בך רק ושמח בלבנו, ובגלל זה זכה אהרן הכהן שעל ידי הלב הטהור שלו הוא לבש על הלב את האורים ותומים שהיה בכל זמן ביהמ"ק הראשון, המקור שמשם היו מקבלים עם ישראל תשובות על השאלות שהיו נוגעות לציבור.

מדוע חיזק ה' את לב פרעה

אחרי שמשה רבינו התרצה להיות השליח לגאול את עם ישראל ממצרים וללכת בשליחות הקב"ה אל פרעה נאמר למשה רבינו "ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי

בארץ מצרים, ולא ישמע אלכם פרעה" וגו' אפילו שהקב"ה מרחם גם על הרשעים ועל אף שהקב"ה אמר שיקשה את לב פרעה אומר רש"י בשם המדרש שבחמשת המכות הראשונות לא נאמר ויחזק ה' את לב פרעה אלא ויחזק לב פרעה, שהקב"ה לא הקשה את ליבו רק הוא בעצמו הקשה את ליבו ולא רצה לשמוע לדבר ה', ורש"י מסביר על הפסוק "ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה" מדוע הקב"ה הקשה את לב פרעה, אומר רש"י וידעתי שאין רצון של הגוים לשמוע, ולא ביד חזקה בגלל שהם חזקים, אלא הם לא רוצים לשמוע, פירוש שני מביא רש"י, אם אין אני מראה לו ידי החזקה כלומר כל עוד שאין אני מודיעו ידי החזקה לא יתן אתכם להלוך, ואומר רש"י על הפסוק "ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי

בארץ מצרים" מוטב שאני אקשה את ליבו למען רבות אתתי ומופתתי כדי שבני ישראל ידעו וכדי שפרעה ידע כי אני ה'.

יאורי לי ואני עשיתיו

פרעה הרשע שניצל את ברכת יעקב אבינו שבירך אותו, מאחר שבמצרים אין מספיק מי גשמים והנהר עולה על גדותיו ומשקה את הארץ בירך יעקב אבינו את פרעה שכשהוא יראה שחסר מים במצרים הוא ירד ליאור והמים יעלו לקראתו, ומה הרשע הזה סיפר לעם? כמו שהנביא מספר "יאורי לי ואני עשיתיו" אתם רואים שאני שולט על המים ובכדי שהמצריים יחשבו שיש לו כח אלוקות הוא אמר להם שהוא לא כמו בן אדם רגיל הוא לא צריך צרכים כמו כל בן אדם, והרשע הזה הלך בלילה להתרחץ כאילו בים ושם הוא עשה צרכיו, כזה שקרן היה פרעה, כך כתב

רש"י על הפסוק "לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאר והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך" השליחות הזאת היתה אחרת מאשר הדרך המקובלת שהשליחים הולכים למלך והם מופיעים בארמון שלו, משה ואהרן אומרים לו הקב"ה אמר לנו לכו אל היאור בבוקר כשהמלך שם, אפילו שזה לא בצורה מכובדת שמה תגידו לו את הנבואה להראות לו שהקב"ה יודע על השקר שהוא משקר לעמו לרמאות אותם.

רבי יהודה היה נותן בהם סימנים

בוודאי אתם זוכרים את ר' יהודה מההגדה של פסח, רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב, לפני שבועיים נפטר אדם גדול מאד קראו לו הגאון ר' חיים קרייזווירט זצ"ל [ט"ז טבת] הוא היה רב באנטוורפן

שבבלגיה, לפני חמישים שנה השתתפתי פעם בשיעור שהוא אמר, והתעייפתי לספור את מספר התוספות שהוא אמר מילה במילה, כך הוא היה בקי בכל הש"ס, בבלי וירושלמי, ורבי יהודה חושד בנו שלא נזכור את העשר מכות לפי הסדר ובשביל זה הוא נתן לנו את הסימנים?

עשרת המכות

עוד נקודה, ילדים אתם הרי בוודאי מקשיבים טוב בקריאת התורה אבל השבוע כדאי שתקשיבו עוד יותר ועוד יותר ואתם תראו דבר מעניין, ידוע כל מכה אורך הזמן היה שבע ימים אבל שלושה שבועות קודם לכן משה רבינו ואהרן באו להזהיר את פרעה סך הכל חודש ימים, שלושה שבועות האזהרה ושבוע ימים אורך המכה, ואם אתם תקשיבו יפה אתם תראו ג"כ דבר נפלא, כל שתי מכות הם קבוצה

לעצמה, וכל קבוצה בא ללמד את פרעה דבר אחר, כך אומר רבינו המלבי"ם, בקבוצה הראשונה כתוב "וידעת כי אני ה'" אתה אומר יאורי לי ואני עשיתיו, 'נו', אם אתה עשית את היאור, אתה בעל הבית על היאור, זאת אומרת שהיאור הוא העבד שלך הרי העבד לא יכול לעשות מה שהוא רוצה, העבד חייב לשמוע בכל הבעה"ב, והבעה"ב יכול לעשות עם העבד שלו מה שהוא רוצה, 'נו', איך היאור עושה לך כזה נזק רב שאין מים לשתות לעם שלם, ועוד נזק גדול "ומתו כל הדגה אשר ביאור" יש לכם מושג כמה דגים מוציאים כל יום מהים? מליארדי דגים, אתם יודעים את השווי של הדגים שמוציאים כל יום מהים? בני ישראל התעשרו בפעם הראשונה במכת דם כידוע לילדים, שרק את המים ששילמו לבני ישראל נשאר מים ולא נהפך לדם.

משה רבינו נשלח עם אהרן לים אבל הקב"ה אמר למשה רבינו אמור אל אהרן "קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים" נורא ואיום, כל ילד יודע את הסיבה מדוע משה רבינו לא היכה את המים, לפי שהגין היאור על משה כשנשלח לתוכו, ולפיכך לא לקה ע"י היאור לא במכת דם ולא במכת צפרדע, אבל כמה עמוקים הדברים הללו הרי זה נורא ואיום. לפני הרבה שנים היה לי תלמיד מוצלח בלימוד בהתנהגות מצוינת אבל נודע לי שבבית כלפי אמו הוא לא נוהג כמו שצריך, החלטתי להזמין את האמא שלו למשרד של הת"ת וקראתי לילד ג"כ כמדומני הילד היה בכיתה ד' או ה', הילד הזה בא כל יום לחיידר לבוש כמו בן יחיד, שאלתי אותו בנוכחות האמא שלו האם אתה יודע כבר לגהץ? התחיל לצחוק הילד, למה הרב שואל, אמרתי לו שאני רואה כל יום שאתה מגיע

לחיידר עם בגדים כאלו נקיים ומגוהצים אני מתאר לעצמי שאתה מגהץ את הבגדים שלך כל ערב, הילד צחק מאד, שאלתי אותו מי עושה את זה? מי באמת מגהץ את זה? אהה, האמא, לקחתי את החולצה שלו והרגשתי שיש ריח ממש נעים מהחולצה, ואף כפתור לא חסר, והנעליים מצוחצחות, והשערות כל כך מטופלות, ממש כמו בן יחיד, ואח"כ שאלתי אותו נו, נו, ואיך משלמים לאמא, האמא התחילה לבכות, לא אמרה לי מילה, ואז הילד הבין את מאמר חז"ל 'בור ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן', ואז הילד באמת השתנה, אילו הילד הזה היה לומד את הרש"י שאמרנו מקודם שלכן משה רבנו לא הרים את היד על הים בגלל הכרת הטוב והייתי מסביר את זה לילד הוא לא היה מבין אבל פה הוא הבין טוב מפני שאנחנו חיים בדבר הזה.

הכרת הטוב

האם יש לנו מושג את הדרגה של משה רבינו בהיותו בן עשרים שידע את השם המפורש שם הויה יתברך שמו שהכהן גדול הוציא בביהמ"ק ובזה הוא הרג את המצרי והטמין אותו בחול, ומשה רבינו לא היה מסוגל להכות את העפר במכת כינים בגלל שהוא נהנה מהעפר.

עכשיו נגיד לכם את הנקודה של הגאון העולמי רבינו המלבי"ם, בשתי המכות הראשונות כתוב "וידעת" מה ידעת? "כי אני ה'" לא כמו שאתה אומר "אורי לי ואני עשיתיו" ואותו הדבר במכת צפרדע שהקב"ה אמר למשה להכות את היאור כמו שכתוב "ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטך על הנהרת על היארים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים" וכמו שכתוב "ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר

ילדים יש לי שאלה בשבילכם אבל אל תגידו לי תשובה, האם ילד אחד פעם אחת ניגש ביום שישי בערב שב"ק לאמא שלו ואמר 'אמא ליה, אהה איזה שולחן יפה סידרת, איזה חלות טעימות אפית, איזה דגים טעימים בישראל, איזה בית נקי ומסודר עשית לנו, אהה' מה בוודאי שהיא חייבת לעשות את זה, למה לא הרי זאת האמא שלי, טוב שהוא אומר שזה האמא שלו והוא לא אמר ולא רצה להגיד שזאת המשרתת שלו ח"ו, האם ילד חושב בליבו שחייב לשלם הכרת הטוב כשהוא לומד את הפסוק הזה? אם לומדים את הפסוק כפשוטו לא מבינים את הגדלות מה שכתוב פה, הקב"ה לא נותן למשה להכות את היאור, ומשה לא מסוגל להרים את היד על הים.

מעל המיטה של הרשע הזה, הצפרדעים נכנסו ומה הם עשו, הם קלקלו את התמונה הזאת, ומשה רבנו אמר שהצפרדעים יעלו קודם על מיטתך, הרי בחדר משכבו היו שני מיטות אחד של המלך ואחד של המלכה מאיפה הם ידעו מה היא המיטה של פרעה? ורק אז התפזרו הצפרדעים לכל הבתים ובכל הרחובות ובכל מצרים, וידעת כי אני ה'.

מעניין שבמכת דם פרעה לא קרא למשה רבינו להפסיק את המכה כי היה לו הרבה כסף והוא קנה עם זה הרבה מים מבני ישראל והיה לו מספיק מים לשתות, ומדוע במכת צפרדע פתאום הוא קרא למשה שיפסיקו את המכה, אומרים חז"ל דבר נורא, בוודאי מכת צפרדע היתה מכה נוראה הם נכנסו לגוף של המצריים והיו לו כאבים נוראים.

משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך" הצפרדעים יצאו מהיאור והלכו כמו חיילים, אתם יודעים איך זה היה נראה מליארדי חיילים לא הולכים ימינה או שמאלה, ולא היה מי שהוליך אותם, ואלפי מצריים עומדים ורואים את המראה הגדול הזה, שמשה רבינו אמר שקודם ילכו לבית של פרעה הרי זו עיר ענקית מאיפה הם ידעו בדיוק איפה הבית של פרעה אח"כ כשהגיעו לבית של פרעה על אף שיש שם המון חדרים הם הלכו ישר לחדר משכבו, מה מחפשים צפרדעים בחדר משכבו של הרשע הזה? מספרים חז"ל דבר נורא, הסבא של פרעה שגם לו קראו פרעה ומצלמות לא היו אז, אבל הכח של הציור היה אז נפלא, ומאחר ששרה אמנו הייתה מארבעת הנשים היפות בעולם לקח צייר וצייר את הדמות של שרה אמנו, והתמונה הזאת היתה

חכמת הצדיק

לפני שנים רבות היה מעשה נורא בתל אביב וזה התפרסם בכל העיתונים של החילונים, הייתה גרה משפחה אחת בתל אביב שהילד שלהם פתאום סבל מכאבים נוראים בבטנו, והרופאים עדיין לא רצו לעשות ניתוח כי זה ניתוח מאד מסובך, אבל הם חשדו שיש לילד הזה איזה מחלה מאד מסוכנת, השכנות אמרו לאמא של הילד שבעיר רחובות יש שם צדיק אחד ושמו הרבי מקרעטשניף שהוא מבין ברפואה ואולי הוא יוכל לעזור לילד, האמא הזאת הייתה חילונית ואמרה להם מה ללכת לרבי? לדתי אחד? מה זה? אבל הכאבים של הילד היו כל כך גדולים שהוא צעק בלילות עד שהאמא החליטה לנסוע לרבי, היא נסעה לאדמו"ר הזה רבי דוד משה מקרעטשניף זצוק"ל וכשהגיע לרבי שאל הרבי את הילד אולי היית באיזה טיול? ענה

הילד כן, הייתי בגליל, שאל אותו הרבי את המקומות איפה שטייל ושאל אותו על מקום אחד שקוראים לו 'עמק החולה' האם הוא היה שמה? ענה הילד כן, שאל אותו הרבי האם שתית שם מים? ענה הילד כן שתיתי שם מים, אמר הרבי לאמא שתתן לילד יום אחד או יומיים לאכול רק דג מלוח (הרינג) ולא שום מאכל אחר, נו, דג מלוח זה לא דבר כל כך יקר זה דבר מצוי שאפשר לקנות את זה בכל מכולת, והילד כאשר הוא אכל את הדג מלוח הוא צריך מכאבים אבל הוא היה צריך לאכול את זה יום או יומיים כי כך אמר הרבי, והשכנות צעקו עליה מה את עושה, ביום השלישי הילד התחיל להקיא ופתאום יצא צפרדע קטן מפיו, ואח"כ נעלם כל הכאבים שסבל, אתם יודעים ילדים שצפרדעים קטנים קוראים להם ראשנים הם נראים כמו כדור קטן ומזה מתפתח צפרדע, הילד

בלע כזה ראשן קטן ומזה התפתח צפרדע בבטנו וזה גרם לו את כל הייסורים הנוראים, זכורני שסיפור זה היה מפורסם בכל העיתונות בארץ אפילו בעיתונות החילונית פרסמו את זה והיה בזה קידוש ה' גדול מאד.

תתארו לכם אם כזה צפרדע קטן עשה כאלו כאבים אז כשנכנסו הצפרדעים לתוך הגוף של המצרים איזה כאבים היה להם ולכן קרא פרעה למושה שיפסיק את המכה, אתם שומעים ילדים אבל חז"ל אומרים שלא זאת היתה הסיבה שקרא פרעה למושה, רק הסיבה היא כמו שהחיילים של סנחריב מתו כשהם שמעו את השירה של המלאכים כך פרעה שמע את השיר שהצפרדעים אומרים שירה לפני הקב"ה, הרי לכל חיה יש שיר שאומרת להקב"ה כמובא בפרק שירה וזה פרעה לא היה יכול לסבול.

ואומר המלבי"ם שהמכה השלישית לא באה ללמד כלום, ולכן אם תקשיבו טוב תראו שבמכה השלישית לא כתוב אזהרה, וזה ר' יהודה רמז במה שנתן סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב שהמכות היו מחולקים לשלושה קבוצות כל קבוצה באה ללמד לימוד אחר והמכה השלישית זה לא מכה של לימוד רק מכה של עונש, ולכן לא היו צריכים להזהיר את פרעה על מכת כינים, דם צפרדע הזהיר משה רבינו את פרעה אבל כינים משה לא הזהיר, מדוע? אדם שלא שומע לאלו שמלמדים אותו ומזהירים אותו הוא אדם מלוכלך, הוא לא שומע כאשר מחנכים אותו, הוא אדם מלוכלך הוא מקבל כינים, וממילא זה לא מכה לימודית זה מכת ביזיון, אבל בכל זאת גם מכת כינים לימד אותו משהו, החכמים הכי גדולים שפרעה סומך עליהם הם חשדו את משה ואהרן כמו שהם

בקיאים בכישוף גם משה רבינו עושה את מעשיו בכישוף והוא לא שליח של ה', הם הודו במכת כינים כמו שכתוב "ויאמרו החרטום אל פרעה אצבע אלהים היא" הם הרימו את הידיים והודו שאת המכות שמשה רבינו הביא הם לא ע"י כישוף ולכן במכות הבאות החרטומים כבר שתקו להם.

בקבוצה השניה של המכות כבר כתוב ביטוי אחר "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" המכה רביעית זה מכת ערוב, הקב"ה שלח חיות טורפות חזקות ומסוכנות ביותר, פעם היה הגן חיות של תל אביב באמצע תל אביב מאחורי בנין העירייה, ופעם אחת ברח משם נחש ארסי במשך כמה שבועות בסביבה הזאת היה כזה פחד עד שמצאו את הנחש באחד הדירות, וכאן במכת ערוב הקב"ה שלח את כל החיות, תתארו לכם, אריות דובים נחשים הסתובבו שם ברחובות מצרים

חופשיים, והמדרש מאריך בזה ומספר שמצרי לקח שורה של ילדים ילד אחד יהודי וילד אחד מצרי המצרי כדי להביא אותם לבתיהם הילדים המצריים לא חזרו הביתה, ילד אחד מצרי היה כולו דם כי האריה נשך אותו, עוד ילד אחד מצרי הנחש הכיש אותו והוא מת, וכך הלאה, כל ילד מצרי חיה טורפת טרפה אותו, וכל הילדים היהודים כולם באו הביתה בריאים ושלמים, הקב"ה שינה את הטבע של החיות, אמנם הקב"ה גר למעלה בשמים "יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן" אבל הגזירות של הבורא עולם בקרב הארץ "וידעת" תסתכלו בחומש "כי אני ה' בקרב הארץ" אני בשמים אבל גזרותיי הם בארץ, ואותו הדבר במכת "דבר" ברפת אחת ישנם בהמות של מצריים ושל יהודים והם אוכלים באבוס אחד ושם ברפת משתוללת מחלה מאד מדבקת, הבהמות של

המצריים נדבקו במחלה ומתו והבהמות של היהודים אף בהמה לא נדבקה במחלה ולא מתה, מה קורה פה? הקב"ה שולח את המחלות "כי אני ד' בקרב הארץ" במכה השישית מכת שחין, שוב אומר המלבים שהמכה לא בא ללמד דבר, ע"פ שנים יקום דבר, אתה לא שמעת בשתי המכות שהוזהרת אתה תקבל פצעים, בד"כ מי מקבל פצעים אדם שאינו מתרחץ, ולא מוריד ציפורניים הוא אדם מלוכלך, ואדם מלוכלך מקבל פצעים, לכן במכה השישית שהיא ג"כ באה לבזות את פרעה היא לא זקוקה לאזהרה.

המכה השביעית היא מכת ברד שמה כתוב ביטוי אחר "וידעת כי אין כמוני בכל הארץ" ברד אש ומים יורדים ביחד, אומרים עושה שלום במרומיז הוא יעשה שלום עלינו המלאכים גם מתקוטטים ואין להם דרך ארץ מדברים באמצע השיעור? בלי

רשות? המלאכים מתנהגים ככה? ח"ו, אלא מה הפירוש - הקב"ה עשה בשמים את השונאים הכי הגדולים בעולם מאש ומים, בא ללמד "וידעת כי אין כמוני בכל הארץ", ואותו הדבר במכת ארבה. אתם יודעים מה קרה בארבה? הנס מה שקרה בנהר שאנחנו היום לא רואים את זה, אבל הבית יוסף כן ראה אותו הסמבטיון שזורק במשך כל השבוע אבנים ובשבת הוא לא זורק, הארבה לא הזיק בשבת ולכן קרא פרעה למשה במכת ארבה ואמר לו "העתירו לה' אלוקיכם ויסר מעלי רק את המות הזה" אתם שומעים!?

אומר המלבי"ם אחרי שני המכות של לימוד והוא לא שמע לקול ה', ולא למד, קיבל את מכת חושך ללא אזהרה, כי הכסיל בחושך הולך.

מכת בכורות לא בא ללמד כלום רק לשבור את הרשעות של

פרעה, כך מסביר רבינו המלבי"ם את עשרת המכות.

כבימי צאתך מארץ מצרים הראנו נפלאות

הקב"ה בזמן רגיל לא משנה את הטבע, כי הקב"ה אוהב שהעולם מתנהג בדרך הטבע, 'טבע' זה בגימטריא 'אלוקים', מתי נראה שוב את הניסים הגדולים כתוב בנביא "כבימי צאתך מארץ מצרים הראנו נפלאות", אותם הניסים הגדולים שהקב"ה עשה במצרים, שהקב"ה שינה את הטבע אפי' שהטבע כל כך אהוב לפניו כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינד' כל הבריאה היא 'השמים מספרים כבוד קל', את זה הקב"ה לא רוצה לשנות רק בזמנים מיוחדים כמו שיהושע עשה שהעמיד את השמש כמו שכתוב "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון", העמיד את השמש לכמה שעות.

מדוע יש חומרות רבות בפסח ולכן יש חומרות גדולות בפסח, חמץ בפסח במשהו, הופכים את הדירה ממש, פחד לראות איך שנשים צדקניות עובדות, ונפלא לראות את אפיית המצות את השימור מחימוץ.

ישנם צדיקים שנוהגים בחומרות יתירות, הייתי פעם לבקר את הרב מפונוביז' זצ"ל כאשר אשתו הרבנית היתה בבית חולים, אמרה לי הרבנית 'אתה רואה את הפתילייה הזאת ואת חבילת המצות? זהו האוכל של הרב בכל ימי הפסח, הוא לא נוגע בשום דבר בפסח, מה שמבושל מחוץ לבית, בבית הוא אוכל מצות ומים חמים שהוא לבד מחמם, את החומרות הנוראות הללו שעם ישראל נוהגים בפסח, מפני שבפסח הקב"ה שינה את הטבע בעולם, והראה וידעתם כי אני ה', וידעתם כי אני ה' בכל הארץ, וידעתם כי אין כמוני בכל הארץ, ולכן פסח זה

יסוד של יראת שמים, ויכול להיות שג"כ לכן הפרשיות שכתוב בתורה את סיפור יציאת מצרים הם מסוגלים להתחזק בתשובה וקוראים להם "שובבי"ם" מפני שפסח זה יסוד של יראת שמים.

מידות טובות

ילדים יקרים ננצל את הימים הגדולים הללו בעיקר במידות טובות ויראת שמים, כי התורה לא נכנסת בכלי מלוכלך, ילד שמלכלך את הפה שלו, ילד שלא מתנהג כמו בן אדם בבית, ועם השכנים, התורה בלב כזה לא יכולה להכנס, לכן נתחזק בדברים שבבן אדם לחבירו, בבית- כלפי ההורים וכלפי האחים הגדולים והקטנים, בחיידר - כלפי

המלמדים שהם מביאים אותנו לעולם הבא, שנותנים את חייהם כדי ללמד אותנו תורה, אתם שומעים ילדים כל ילד צריך להתחזק בשבת, אנשים רוצים לישון קצת, ולא לעלות במדריות עם החברים בצעקות, צריך להתחשב בשכנים, מידות טובות, ר' אלי' לופיאן זצ"ל בגיל תשעים היה גר בקומה רביעית ואפילו בחורף הוא לא נעל את הנעליים ועלה עם הגרביים בשעה שתים עשרה בלילה בכדי שחלילה לא יעיר איזה שכן, אבא ואמא רוצים לנוח קצת בשבת, צריך להיזהר לא לדבר בקול בכדי שלא להפריע את מנוחתם, ללמוד קצת מידות טובות.

גוט שאבעס, גוט שאבעס.

בשולי הגליון בחומש של סבנו זצוק"ל

מפר' וארא:

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בק'ל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם" (ו, ג)

רש"י ד"ה "וארא", נראה שרש"י מבאר אדם שאינו מקבל דברים שרואה אצל אדם גדול יש עליו טענה, אבל בן המתחנך אצל הורים גדולים ואינו מתפעל ולומד מהם זו טענה נוראה, וכל עם ישראל יודע שאברהם יצחק ויעקב היו האבות וא"כ איך לא למדו מהם שלא ערערו אחריו.

רש"י ד"ה "ושמי ה' לא נודעתי להם", נראה כוונת רש"י ששם שדי מראה שיש כח לה' לקיים דבריו היינו ששם קודש זה מראה שה' הבטיח שיהיה די לצרות, אבל י"ה מראה שהקב"ה מקיים הבטחתו ואצל האבות הבטחתי ואכתי לא קיימתי ע"כ, ואולי זה כוונת דברי האור החיים בפירוש האחרון שלו בפסוק הזה.

* *

"ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ והיה לכנם בכל ארץ מצרים" (ז, יט)

רש"י ד"ה "אמור אל אהרן", בדברי רש"י ניתנה להבין התביעה בדברי חז"ל על המן הרשע בתפילת "אשר הניא" ולא זכר רחמי שאול וכו' בפשטות ניתן לומר כי מידת הכרת הטוב נדרש אפילו מרשע הגדול ביותר, אבל זה קשה מאד לדרוש אחרי זמן רב כזה לומר לרשע ולא זכר, אבל לדברי רבינו המביא חז"ל ניתן לומר מאחר שרצה לשלוח יד בעם ה' המצטיינים במידת הכרת הטוב ומצווים עליה כמו הציווי "לא תתאב מצרי" וכו' לכן נדרש ממנו האי קיום במידה זו ע"כ.

* *

"כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ" (ט, יד)

רש"י ד"ה "את כל מגפתי", עיין ברש"י וכולם מתקשים בדברי רבינו, ולולי דבריו הק' יתכן לומר בדרך רבינו המלבי"ם בשלושת קבוצות המכות, ופה נאמר "כי אין כמוני בכל הארץ" פירוש כי במכת ברד הראה הקב"ה כמו בעשיית שמים, שצירף שני הנוגדים הגדולים ועשה מהם שמים וכן במכת ברד, ולכן הנס "כי אין כמוני בכל הארץ" וזה "כל מגפתי" השבר הכללי לכל אלוהי מצרים, ע"כ.

* *

א ללמוד ולהתבונן

לרפואת דודנו הרה"ג ר'

שמואל אביעזרי

בן לאצ"א

הזקוק לרחמי שמים מרובים

שהקב"ה ישלח לו במהרה רפואה

שלימה בתוך שאר חולי ישראל

"והזן קל כביר לא ימאס תפילת רבים"

"מזל טוב וגדילת יאה"

ברכת מזל טוב שלוחה בזה אמע"כ ידידינו

הרה"ח ר' חיים קטינא שליט"א

חתן הרה"ג ר' צבי גומבו שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונם בנישואי הבן - הנכד בשעטו"מ

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה

ויזכו לראות דורות ישרים ומבורכים

ויזכו ההורים והסבים לרוות רוב נחת דקדושה

מכל יוצ"ח בבריות גופא ונהורא מעליא

מאחלים מעומקא דליבא

מכון "זכרו תורת משה"

"מזל טוב וגדילת יאה"

ברכת מזל טוב שלוחה בזה אמע"כ ידידינו

הרה"ח ר' יצחק שטיין שליט"א

חתן הרה"ח ר' חיים מאיר רייף זצוק"ל

נכד הרה"ג ר' יעקב ישראל ויטריאול שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת הבן - הנכד - הנין בשעטו"מ

יה"ר שיזכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים

להכניסו בבריתו של אברהם אבינו בעיתו ובזמנו

ויזכו ההורים והסבים לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח בבריות גופא ונהורא מעליא

מאחלים מעומקא דליבא

מכון "זכרו תורת משה"

קורא יקר! אנא עצור לנו להשיק את קיום צוואתו של רבנו זצוק"ל
להפיץ את דברי תורתו, וקח על עצמך להשתתף בהוצאות הדפסת העלון
לתרומות והנצחות חייג 03-6186876

הגליתו צדק לע"ו

הרודף צדקה וחסד הרה"ח

רבי שרגא פייבול

בן הרה"ח ר' צבי זצוק"ל

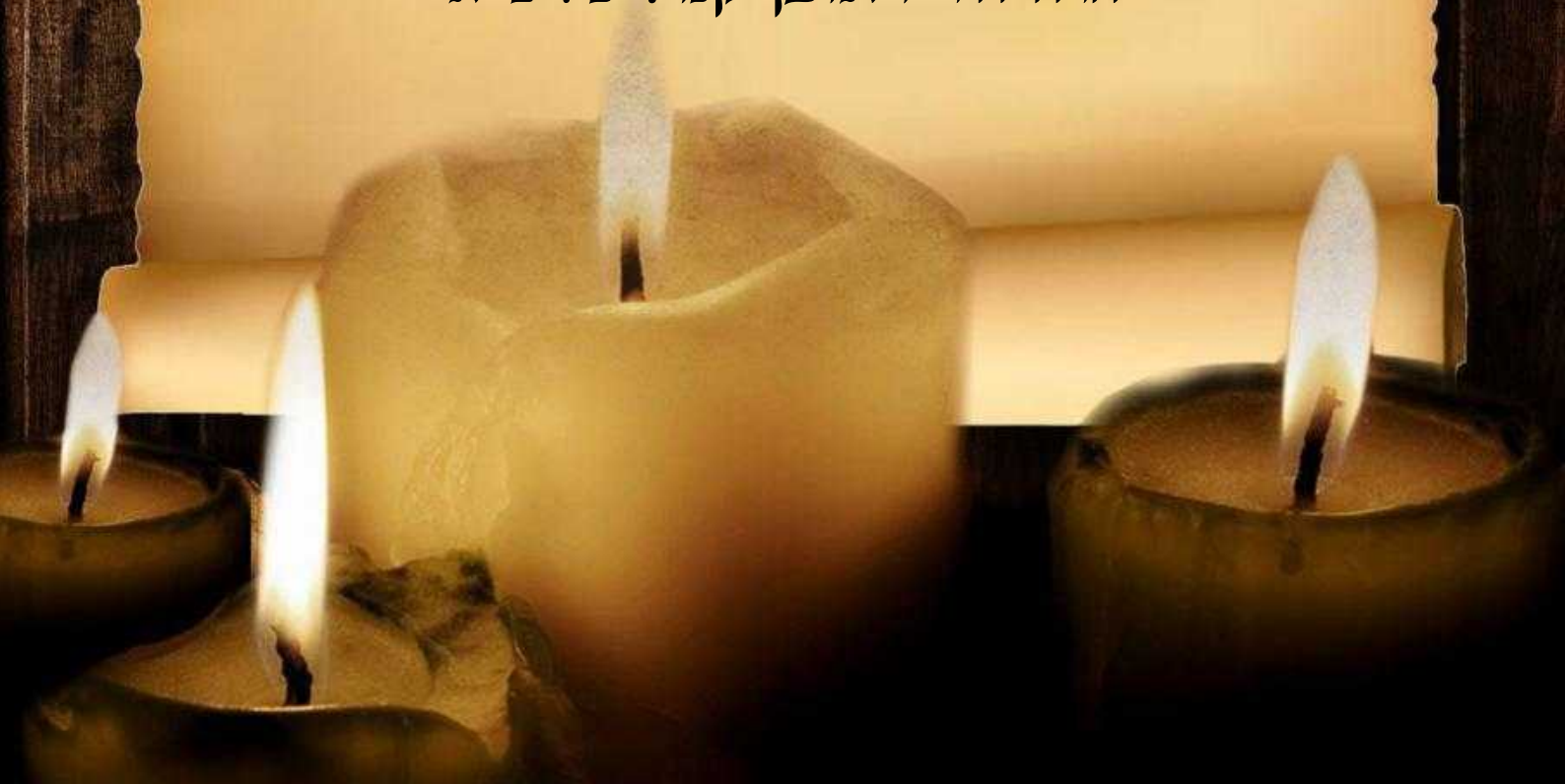
קנול

נלב"ע כ"א שבט תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו הרודף צדקה וחסד

הרה"ח ר' ראובן קנול שליט"א

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ זקננו הגדול

מגדולי מחנכי הדור הגה"צ רבי

משה ב"ר דב הלוי טורק

זצוקלה"ה

נלב"ע ערש"ק ח"י כסלו תשפ"א

~~~~~

ולע"נ רעייתו זקנתנו הדגולה

מרת **טשרנא ב"ר דוד** ע"ה

נלב"ע ז' מרחשון תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

